

משנה - תמורה - עיקר תוי"ט

[פרק א](#) • [פרק ב](#) • [פרק ג](#) • [פרק ד](#) • [פרק ה](#) • [פרק ו](#) • [פרק ז](#)

[פרק א](#)

[משנה א](#) [משנה ב](#) [משנה ג](#) [משנה ד](#) [משנה ה](#) [משנה ו](#)

[פרק ב](#)

[משנה א](#) [משנה ב](#) [משנה ג](#)

[פרק ג](#)

[משנה א](#) [משנה ב](#) [משנה ג](#) [משנה ד](#) [משנה ה](#)

[פרק ד](#)

[משנה א](#) [משנה ג](#)

[פרק ה](#)

[משנה א](#) [משנה ב](#) [משנה ג](#) [משנה ד](#) [משנה ו](#)

[פרק ו](#)

[משנה א](#) [משנה ב](#) [משנה ג](#) [משנה ד](#) [משנה ה](#)

[פרק ז](#)

[משנה א](#) [משנה ב](#) [משנה ג](#) [משנה ד](#) [משנה ה](#) [משנה ו](#)

פרק א - משנה א

[א] בגמרא יליף ליה מקרא: **[ב]** נשים. אף על גב דתנן במשנה ז' פרק קמא דקדושין כל מצות לא תעשה כו' אחד אנשים ואחד נשים תיבין כו', אצטריך למתני הכי, דמהו דתימא הני מלי ענש דשונה בין ביחיד בין בצבור, אבל הכא פיון דענש שאינו שונה בכל הוא, דתנן אין הצבור והשתפים עושין תמורה, אשה נמי כי עבדה לא לקיא, קא משמע לן, מדכתוב ואם הימר, והנה מצי למכתב אם, אתי וי"ו לרבות האשה. גמרא: **[ג]** הארבעים. ואם תאמר ואמאי לא תני שמונים, דהא פתיב לא יחליפנו ולא ימיר אתו. ויש לומר דלא נחית למנן מלקיות אלא פלומר דלקי עליה. עוד יש לומר דלעולם לא לקי אלא ארבעים, ותרי לאוי צריכי, חד בקרבן שלו וחד בשל חברו, וכגון דאמר כל הרוצה להמיר יבא וימיר. תוספות: **[ד]** וכן כתב הרמב"ם. ובגמרא ילפינן לנשבע ומקלל מקראי. ומימר, אמר רבי יוחנן לא תתני ומימר משום דבדבורו עביד מעשה. פרש רש"י שעשה מחליו קדשים. ואם כן קשית הר"ב לא קשה מידי, וכן הקשה הכסף משנה והמגיד משנה. ועין תוספות יום טוב: **[ה]** וכן פהו שהמיר בבכור שנולד לו, לא בבכור שלקח מישראל, הרי זו תמורה. הרמב"ם:

פרק א - משנה ב

[ו] אחד כו'. יליף להו בגמרא מקרא:

פרק א - משנה ג

[ז] והלא כו'. ובריש פרק י"א דחלין כתבתי דאף לתנא קמא כד הוא במקדיש אבר שהנשמה תלויה בו :

פרק א - משנה ד

[ח] רש"י והר"מ. ולפרוש זה אינו דומה הך לפי חשבון לאינך, דאינהו מיירי לפי חשבון הדבר הפוסל. לכך נראה פרוש התוספות שפרשו, חשבון הלגיון שפוסליו המקוה, דהינו שלשה. ועין תוספות יום טוב: **[ט]** וכן כתב הרמב"ם. ותימה, דהא סתם לן כותיה בסוף פרק ג' דמקנאות נהא דנקט בדבריו רבי יוסי בן חוני, דהכי קתני לה בהדיא בברייתא. הר"ש. ובאמת הרמב"ם בחבורו חזר בו :

פרק א - משנה ה

[י] גמרא, מאי חזית דאמרת סיפיה דקרא דוקא, דלמא רישא דקרא דוקא נאכל כלי להכי אתא שתהא חיותו בכלי שלא מלאם בכלי אחר ויערם לכלי זה, אלא זה יתנו לתוך המעין וישח המים לתוכו. רש"י [לא מצית אמרת. מאי מצינו בכל מקום מכשיר למעלה נכגון בסוטה, עפר למעלה שהוא המכשיר את המים לבדו והוי למעלה, דמזוה להקדים המים כדכתיב ומן העפר וגו'], אף כאן מכשיר למעלה: **[יא]** ופליגה הוא בעיני, דהתנן במשנה ג' פרק י"ז דאהללות, החורש משדה שאבד הקבר בתוכה אינו עושה בית הפרס, ופרש הר"ב דהוי ליה ספק ספקא, שמה לא חרש במקום הקבר נאפלו חרש כל השדה יש לכל צד ספק דשמה הנה הקבר בצד האחר, ואם תמצא לומר חרש, שמה לא הוליד ממנה עץ. ולי נראה לפרש דמאי דאמר בגמרא שלש שדות ושתי מענות, פרוש, בין כל השלש שדות שתי מענות והקבר הנה באמצעו של אמצעי. וכפרוש הר"ב התם ריש הפרק. ועין תוספות יום טוב: **[יב]** וכן פרש רש"י, דהא סתמא קאמר אינה תרומה. והתוספות הקשו, דאין זה כמו ולא תמונה אחר תמונה, דהתם הראשון תמונה והשני אינה תמונה. לכן נראה לפרש הכי נמי דהראשון תרומה ולא השני: **[יג]** דפרק ג' דתרומות משנה ג' דקאמר אין תרומת שניהם תרומה. והא דאיתא התם תרומת שניהם תרומה, כתב הר"ש, דחלוף גרסאות הן. ולפרוש התוספות דבסמוך, צריך לומר דגרסינן דתנא, ומירי בשנתנו רשות זה לזה לתרם. והתם בתרומות מירי בלא נתנו רשות זה לזה רשות. ועין תוספות יום טוב: **[יד]** והוא הדין אפקא נמי. ועין שם בפרוש הר"ב: **[טו]** כלומר, דאף תרומת השני תרומה,

דאין לומר דתרומת השני דוקא תרומה ולא הראשון, דמאי אולמיה
דהאי מהאי. כסף משנה:

פרק א - משנה ו

[טז] קרבנות כו'. ובגמרא גרס קדשי. וכן ברש"י וקר"ב]. ויש לישב גרסת
הספר, דהא מודו רבנן דקרפון ה' אקרו כו'. ועין תוספות יום טוב שהאריך
דרבי שמעון ורבנן לא פליגי אלא במשמעות דורשין ולא בעקר הדין, דכי
אמעטו קרבנות צבור מלאו, אמעטו נמי דאין ממירין, דהא אין ממירין
אלא בשלהם. ודחק לומר דמירי כשאמרו הצבור כל הרוצה להמיר ימיר:
[יז] להקיש כו'. ומאן דפליג אדרבי שמעון אצטריכא ליה בגמרא לדרשא
אחריתי:

ב

פרק

פרק ב - משנה א

[א] עושין כו'. מפרש בגמרא בעקר זביחה [הקדש ראשון. רש"י] קתני. דהא
תמורה, דקרפון יחיד, ואינה עושה תמורה. ונלד, דקרפון יחיד, ואינו כו'.
ועוף, לאו בר זביחה הוא, דנמלק ולא נשחט: **[ב]** וכן לשון רש"י.
וטעמיהו, דהא יש שקבוע להם זמן ואם עבר זמן אין חיבים באחריותן.
חבתי כהן גדול ופר יום הכפורים. אלא יש בקרבנות היחיד קאמרינן, ולא
כל קרבנות היחיד: **[ג]** ולאפוקי פר הבא על כל המצות, ושעירי עבודה
זרה: **[ד]** נספיהם. כלומר היין והסלת: **[ה]** לא באחריותן כו'. בגמרא
יליף ליה מקרא: **[ו]** חבתי כו'. ואין בהם אכילה. ולכך לא תנן להו בהדי
חמשה דברים הבאים בטמאה דתנן בפסחים פרק ז' משנה ד':

פרק ב - משנה ב

[ז] דְּכָל הַחֲמִשׁ חֲטָאוֹת נִשְׁנוּ בַּחֲדָא שִׁיטָה, וְנִשְׁתַּכְּחוּ בִימֵי אָבִלוּ שֶׁל מִנְשָׁה אִי בְּיַחֲדָא אִי בְּצַבּוּר. וְכִיּוֹן דְּאִיכָא בְּהוּ דְּלֹא אָפְשָׁר לְהֵיוֹת בְּצַבּוּר, כְּלָהוּ נְמִי הֲכִי נִשְׁנוּ דְּאִינֵן בְּצַבּוּר. וְלִיכָא לְמַפְרָדְ דְּאִין דְּנִין אָפְשָׁר מִשְׂאֵי אָפְשָׁר כְּדֵאִיתָא בְּגִמְרָא: **[ח]** יִלְפִינֵן לֵה בְּגִמְרָא מִשְׁעִירֵי רְגָלִים וְרֵאשֵׁי חֲדָשִׁים דְּאָמַר רַחֲמֵנָא אִיתִינְהוּ מִתְרוּמַת הַלְשָׁכָה, וְדִלְמָא מִתּוּ מְרִיָּהוּ דְּהֵנִי זִוְזִי, אֵלֶּא לֹא שְׁמַע מִנָּה אִין הַצַּבּוּר מִתִּים:

פרק ב - משנה ג

[ט] רִשְׁיִי. וְלֹא דִיִּק דְּהָא עֶבֶר אַקְרִי בְּהֵמָה בְּרִישׁ פְּרָק ד' דְּחֵלִין, אֵלֶּא מְהַקְשָׁא דְּרַבִּי שְׁמַעוֹן סוּף פְּרָק קַמָּא דְּאַקִּישׁ תְּמוּרָה לְמַעֲשֵׂר, וּמִנָּה מַה מַּעֲשֵׂר אִינוּ בְּאַבְרִים וְעֶבְרִים [דְּבַעֲיֵן יַעֲבֵר תַּחַת הַשֶּׁבֶט], אֵף תְּמוּרָה כּוּ': **[י]** דְּקִימָא לָן דְּמַקְדִּישׁ בְּעַל מוּם לְמִזְבֵּחַ שְׁהוּא לֹקָה. כְּדַפְרֵשׁ הַרִיב בְּסוּף פְּרָק ח' דְּמִנְחוֹת: **[יא]** [נִיּוּצָא דְּפָן לֹא חֲשִׁיב לִיה מִין שְׂאֵר בְּהֵמוֹת. רִשְׁיִי]. מֵאִי אָמַרְתָּ טְרֵפָה אִיכָא בְּמִינָה. לֹא דְּמִיָּא לְבַעַל מוּם [וְחֲשִׁיבָא כְּטִמְאַה דְּדִמְיָא לֵה בְּמִלְתָּא אַחֲרִיתָא], בְּהֵמָה טִמְאַה אֲסוּרָה בְּאַכִּילָה וְטְרֵפָה אֲסוּרָה בְּאַכִּילָה, לְאַפּוֹקִי בְּעַל מוּם דְּמִתֵּר בְּאַכִּילָה. גִּמְרָא: **[יב]** הַרְמַבִּיִם. וְיֵשׁ לְתַמָּה דְּבַפְרָק קַמָּא מִשְׁנָה ה' מְפָרֵשׁ דְּרַבִּי יְהוּדָה מוֹקִים יְהִיָּה לִוְלַד קְדָשִׁים שְׁעוֹשָׂה תְּמוּרָה כּוּ', וְלִדְיָדִיָּה לֹא אֲתֵרַבִּי שׁוֹגֵג כְּמִזִּיד. וְהַכֶּסֶף מִשְׁנָה הֵבִיא לְשׁוֹן הַרְמַבִּיִם, וְהִלְכָה כְּרַבִּי יוֹסִי בְּרַבִּי יְהוּדָה וְאִין חוֹלֵק עָלָיו. וְכַתְּב, וְאֵנִי אֹמֵר אֶפְלוּ אִם הָיָה נִמְצָא שְׁחוֹלֵק עָלָיו הִלְכָתָא כְּנֹתִיָּה. וְעוֹד, דְּאָמְרִין בְּפְרָק קַמָּא רַבִּי יְהוּדָה כּוּ' וְרַבְּנָן יְהִיָּה לְרַבּוֹת שׁוֹגֵג כְּמִזִּיד, אֵלֶּמָּא רַבְּנָן הֲכִי סְבִירָא לְהוּ:

פרק ג - משנה א

[א] וְלֹד כּוֹי. יְלִיף לְהוּ בְּגִמְרָא מְקַרְא. וְעֵינָן תּוֹסְפוֹת יוֹם טוֹב: **[ב]** וּוְלָדוֹן. רוּצָה לּוֹמֵר וְלָדִי שְׁלָמִים וְלָדִי תַמּוּרַת שְׁלָמִים. הֶרְמַבִּי"ם: **[ג]** וְאִם תֵּאמַר וְלִתְנֵי עַד סוּף הָעוֹלָם וְלֹא לִתְנֵי וְלָדוֹן כּוֹי. וַיֵּשׁ לּוֹמֵר דְּזוֹ אִף זֹו קִתְּנִי, שְׂכָן דְּרָד מְשֻׁנָּה לְשִׁנּוּי הַכִּי. וְעֵינָן תּוֹסְפוֹת יוֹם טוֹב: **[ד]** וְהֶרְמַבִּי"ם מְפָרֵשׁ, עוֹבֵר עַל מָה שְׂאֵמֵר רַחֲמֵנָא לֹא תֵאחֲר לְשִׁלְמוֹ. עַד כָּאן. וְהִנֵּה לִיָּה לְמִימֵר נְמִי עֲשֵׂה: **[ה]** דְּבִשְׁלָמָא בְּפִסְחָא לֹא אֶקְרִיבִיה דְּאִמּוֹר מְחַסֵּר זְמַן הוּי דְּנֹלֵד בְּפִסְחָא וְעֵבֵר הֶרְגֵל קִדְם שְׁיִמְלָאוּ לוֹ שְׁבַעַה יָמִים. רִשְׁי"י:

פרק ג - משנה ב

[ו] דְּאֵלוּ נִקְבָּה תִרְעָה כּוֹי כְּהִנְהוּ דְּלִקְמוֹ: **[ז]** כְּעוֹלָה. בְּתוֹרַת כְּהֻנִּים יְלִיף לָהּ:

פרק ג - משנה ג

[ח] תִּרְעָה. וּבְעוֹלָה מְלֵתָא דְּפִשְׁיטָא הִיא. וּרְבוּתָא אֲשֶׁמְעִינָן לְעִיל דְּאֶפְלוּ יְלָדָה זְכָר הֶרְאֵוִי לְעוֹלָה דְּיִרְעָה. וְהַכִּי נְמִי אֲשֶׁם שְׁיִלְדָה זְכָר שְׁיִרְעָה. וּבְגִמְרָא, דְּגַם רַבִּי אֶלְיעֶזֶר מוֹדָה בָּהּ. וְעֵינָן תּוֹסְפוֹת יוֹם טוֹב: **[ט]** בְּרִישׁ מְסַכֵּת זְבָחִים. רִשְׁי"י: **[י]** יְבִיא כּוֹי. דְּעַד כָּאן לֹא אָמַר רַבִּי אֶלְיעֶזֶר הוּא עֲצָמוּ יִקְרִיב עוֹלָה [אֶלָּא גַבִּי מְפָרֵשׁ נִקְבָּה לְעוֹלָה], דְּאִיכָּא שֵׁם עוֹלָה עַל אִמּוֹ. אֲבָל גַּבִּי תַמּוּרַת וְלֹד אֲשֶׁם, דְּלִיכָּא שֵׁם אֲשֶׁם עַל אִמּוֹ, מוֹדָה רַבִּי אֶלְיעֶזֶר דְּבִדְמִיּוֹ אִין, הוּא עֲצָמוּ לֹא קָרַב. גְּמָרָא: **[יא]** בְּגִמְרָא, וְאָמְרוּ לִיָּה לְנִדְבַת צְבוּר אֲזָלִי. וְנִרְאָה, דְּפִלְגִי בְּמוֹתְרוֹת דְּסוּף פְּרָק ב' דְּשְׁקָלִים, דְּרַבִּי אֶלְיעֶזֶר לֹא סְבִירָא לִיָּה דְּלְצְבוּר: **[יב]** אֲשֶׁם כּוֹי. וְצָרִיכָא, דְּאִי אֲשֶׁמְעִינָן אֲשֶׁם שְׁכַפְרוּ בְּעָלְיוֹ, בְּהָא קֵאָמֵר רַבִּי אֶלְיעֶזֶר יָמוּתוּ, מְשׁוּם דְּגָזַר לְאַחַר כְּפָרָה [שְׁנִיתִכְפֵּר בְּרִאשׁוֹן] אֲטוּ לְפָנֵי כְּפָרָה יְבִיא בְּדַמְיָה גַם כֵּן עוֹלָה [וְקַעְבִּיד אִסּוּרָא, דְּכָל זְמַן שְׁלֹא נִתְכַפֵּר קִימִי דְּמִיָּה לְאֲשֶׁם], אֲבָל גַּבִּי תַמּוּרַת אֲשֶׁם וְלֹד תַמּוּרַתָּהּ [דְּלֵאוּ לְהַקְרִיבָה קִימָא דְּהַכִּי גְמִירִי לָהּ] אִימָא מוֹדָה לְהוּ לְרַבְּנָן. וְאִי אֲשֶׁמְעִינָן הַתָּם, בְּהָא קֵאָמְרִי

פרק ג - משנה ד

{יג} דְּהֵכִי תִנְיָא, מְנִין לְכַהֵן שְׂבָא וּמְקָרִיב קְרִבְנוֹתָיו בְּכָל עֵת וּבְכָל שְׁעָה שְׂיִרְצָה, תִּלְמוּד לומר וּבָא בְּכָל אֹת נִפְשׁוֹ וְשֵׁרֵת. בָּבָא קָמָא דְּף ק"ט. רש"י:

פרק ג - משנה ה

{יד} וּלְדָן כּו'. קָאֵי נְמִי אִמְעָשֶׁר דּוּמְיָא דְּרִישׁ פְּרָקִין בְּשִׁלְמִים: {טו} רש"י. וְאֵגֵב רִיהֲטִיָּהוּ פְתָבוּ וְנִפְדּוּ. וְלֹא דִיקוּ. דְּהָא תִנּוּ בְּסִיפָא דְּאִין נִפְדּוּ: {טז} מַה כּו'. רְצוֹנוֹ לומר מַה בֵּין בְּכוֹר וּמְעָשֶׁר שְׁנֵפְלוּ בְּהֵם מוּם לְבִין פְּסוּלֵי הַמְקֻדָּשִׁים. הֶרְמֵב"ס: {יז} חוץ כּו'. דְּבִבְכוֹר פְּתִיב לֹא תִפְדָּה, וּבְמְעָשֶׁר פְּתִיב לֹא יִגָּאֵל. רש"י: {יח} יִקְרְבוּ. יֵשׁ לומר דְּמִפִּיק לִיה מִדְּרָשָׁא דְּסִפְרֵי רַק קְדָשִׁיךְ אֲשֶׁר יִהְיוּ לְךָ וְגו', מִכָּאן שְׁמַבִּיאִין קְדָשִׁים מִחוּץ לְאֶרֶץ לְאֶרֶץ. יְכוּל אֶף בְּכוֹר וּמְעָשֶׁר כֵּן, תִּלְמוּד לומר רַק. וְהִינּוּ דְּוָקָא לְכַתְּחִלָּה הוּא דְּאִמְעוּט דְּבָהָא אִירֵי בִּיה קָרָא דְּכַתִּיב תִּשָּׂא וּבָאתָ, וְהִינּוּ לְכַתְּחִלָּה. תּוֹסְפוֹת: {יט} בְּמִשְׁנֵה י"א פְּרָק ד' דְּחִלָּה. וְעִין תּוֹסְפוֹת יוֹם טוֹב:

פרק ד - משנה א

א וְלֹד כּוֹי. בְּפִסְיִקְתָּא יְהִיב סִימְנִיָּהּ. וּתְמַנִּיעַ: **ב** יְמוּתוּ. לֹא שְׂיִהְרִגִם בְּכֹלֵי אוּ בִּידִים, אֶלָּא מְכַנִּיסִין אוּתָן לְבֵית אֶחָד וּמְנִיחִין אוּתָן שָׁם עַד שְׁתַּמּוּת, כְּלוּמַר שְׂאִין נוֹתְנִין לְהֵם מְזוֹנוֹת. רִשְׁיִי: **ג** וְצָרִיד לְמַתְנֵי אִם אֲבָדָה גְבִי בְּעַל מוּם, דְּאִי תִנִּי גְבִי שְׁעֵבְרָה שְׁנַתָּה הָוָה אֲמִינָא הָתָם הוּא דְמַהֲנֵנָא לִיָּה לְאַבְדָּה [לְהִבִּיא לִיָּדֵי מִיתָה], מְשׁוּם דְלֹא חֲזִינָא לְמַלְתָּא [אֶפְלוּ קִדְם אֲבָדָה], אֲבָל בְּעַל מוּם דְּאִי לֹא מוּמָא, חֲזִינָא, אִימָא לֹא תִהְיֵי לִיָּה אֲבָדָה. וְאִי תִנָּא גְבִי בְּעַל מוּם, הָתָם הוּא כּוֹי, מְשׁוּם דְלֹא חֲזִינָא לְהַקְרָבָה [בְּשׁוּם קִרְבָּן], אֲבָל עֵבְרָה שְׁנַתָּה דְחֲזִינָא לְהַקְרָבָה [בְּשִׂאָר קִרְבָּנוֹת] אִימָא לֹא תִהְיֵי לִיָּה אֲבָדָה, צָרִיכִי. גְּמָרָא: **ד** וְכֹן כְּתִב הַרְמַבְ"ם. וְתִימָה, דְּבִגְמָרָא מְפָרְשֵׁי דְבָרֵי הַכֹּל בְּמַתְכַּפֵּר בְּשִׂאִינָה אֲבוּדָה דְּמִתָּה כּוֹי. אֲבָל לְשׁוֹן הַרְמַבְ"ם שְׁבִנְסַחַת אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל יֵשׁ לְפָרֵשׁ כְּשִׂיטַת הַתּוֹסְפוֹת דְּאַדְרָבָה בְּרַבּוּי רִיעוּתָא יוֹתֵר מִסְתַּבֵּר לְהִבִּיא לְרַעֲיָה וְלֹא לְמִיתָה, וּדְנִקֵּט בְּעַלְת מוּם לְרַבּוּתָא דְסִלְקָא דְעִתְּוֹד הוּאִיל וְאַתְרַבֵּי רִיעוּתָא כֹּל כֶּד דְּאַבְדָּה וּבְעַל מוּם כּוֹי תִרְעָה, קַמְשִׁמְעַ לֹן דְאַפְלוּ הַכִּי מִתָּה. וְעִין תּוֹסְפוֹת יוֹם טוֹב:

פרק ד - משנה ג

ה דְּהָא בְּכֹלְהוּ אִיכָא לְמִידֵק, יְבִיא מְאֵלוּ וּמְאֵלוּ, הָא הִבִּיא מְאָחַד מֵהוּן, הַשְּׁנֵי יוֹלִיכִם לְיָם הַמְּלַח. וְעִין תּוֹסְפוֹת יוֹם טוֹב: **ו** וְלִישְׁנָא דְמַתְנִיתִין כּוֹי הַכִּי קְאָמְרָה, אִין חֲטָאת מִתָּה וְדִאי בִּין אֲבוּדָה בִּין אִינָה אֲבוּדָה אֶלָּא כּוֹי. וְכֹן לְרַב הוּנָא הַכִּי קְאָמַר, אִין חֲטָאת מִתָּה דְלֹא נוֹכַל לְמַצָּא לָהּ תִקְנָה אֶלָּא שְׁנַמְצָאת אַחַר שְׁכַפְּרוּ, דְּאִזּוּ אִין לָהּ תִקְנָה. תּוֹסְפוֹת: **ז** וּמַתְנִיתִין דְרִישׁ פֶּרֶק ו' דִּיּוּמָא דְתִנִּי אִין חֲטָאת צְבוּר מִתָּה, מְשִׁמְעַ אֲבָל דְּיַחִיד מִתָּה אֶף עַל גַּב דְּהוּי כְּמִפְרִישׁ לְאַבוּד שְׁמִפְרִישׁוּ מִפְּנֵי הָרֵאשׁוֹן שְׁמַת, כְּרַבֵּי אֲתִיָּא. וְעִין תּוֹסְפוֹת יוֹם טוֹב:

ה

פרק

פרק ה - משנה א

א מערימין. דאי אתה מקדישו קדשת מזבח. ותחבולות ההתר תקרא ערמה, ושאינה להתר תקרא מרמה. הרמב"ם. ואף על פי שמצינו מרמה אצל יעקב ובניו ותרגם אוינקלוס בחכמא, ומצינו להרגו בערמה. לשון תורה לחוד ולשון חכמים לחוד. ועין תוספות יום טוב: **ב** מבכרת כו'. בספרא, אשר יבכר כו' לא יקדיש, מי שיבכר אי אתה מקדישו, אבל אתה מקדישו בבטן. הרמב"ם: **ג** עולה. מפרש בגמרא דדוקא עולה דלא נחתיה מקדשתיה. אבל שלמים לא, דנחתיה מקדשתיה שיהנה בו. הרמב"ם: **ד** ובהו נמי תנן במשנה ג' פרק ז' דאין משנין מקדשה לקדשה, והכא דלמיתה אזיל רשאי לשנותו אף לשלמים. ועין במשנה דלקמן. ועין תוספות יום טוב: **ה** עולה. אף על גב דיכול לעשותו שלמים, אורחא דמלתא נקט, שפשיש לו שתי בהמות ואחד מהן ראוי לעולה, עושהו עולה, פיון שיש לו גם כן אחרת לשלמים:

פרק ה - משנה ב

ו והוה מצי לאוקמי מציעתא נמי בבהמת חליו, אלא דבעי לאוקמי אפיצד מערימין. אף על גב דהשתא רישא במבכרת דחליו ומציעתא בקדשים וסיפא בחליו. תוספות: **ז** טמטום כו'. על בהמת קדשים חוזר. הרמב"ם. ולא רצה להפסיק במחלקת, לכן לא שנאו לעיל: **ח** אין כו'. ולמאן דמפרש בסוף פרק ו' דבכורות דטמטום ספקא, יש לומר דהכא נמי קדשה חלה על טמטום. והא דאמר אין כו', הינו קדשת הפה, דאין דעתו כי אם לזכר ודאי ולנקבה ודאית: **ט** והכי סיים בגמרא שם, יכול אף ולדי כל הקדשים, תלמוד לומר אף בכור, אף חלק, שמע מנה דסבירא ליה ולדי קדשים ממעי אמון הם קדושים:

פרק ה - משנה ג

י כלומר, ענין הוייתם ובמעי אמון: **יא** ואם כן הא דאמר לעיל ואם נקבה זבחי שלמים, ואוקמינן לה בבהמת קדשים, צריך לומר דמירי בהקדישה ואחר כך נתעברה. תוספות: **יב** נמלד. נתייעץ. הרמב"ם. דתרגום איעצד אמלקינד:

פרק ה - משנה ד

{יג} וְדוֹקָא עוֹלָה וּשְׁלָמִים. אֲבָל אָמַר חֲצִיָּה חֲטָאת וְחֵיב חֲטָאת, תְּמוּת, דְּאִי לֹא חֵיב אֶפְלוּ אָמַר זֹו לְחֲטָאת בְּלֶבֶד, אֵינָה קְדוּשָׁה, כְּדַמוּכָח בְּפָרָק ב' דְּחֵלִין: {יד} כְּלוּמַר, דְּכִי נִמְי אָמַר תְּמוּרַת עוֹלָה וּשְׁלָמִים הָוּה דִּינָא הָכִי. וּבְפָרוּשׁ הַרְמְב"ם בְּנִסְח אַרְצֵי יִשְׂרָאֵל דְּבִזָּה לְרַבִּי מֵאִיר דְּבָרִיו קִיָּמִין. וּבְחִבּוּרוֹ לֹא הִתְנָה בְּזָה שְׂיָהָא צְרִיךְ שְׂיִתְכַּוֵּן מִתְחֵלָה לְכָד:

פרק ה - משנה ו

{טו} חֲטָאת כּוֹ'. כְּבָר תִּנָּא לֵה לְעִיל, וְהָכָא לֹא תִנִּי לֵה אֶלָּא מִשּׁוּם דְּתִנִּי דִּתְחַת חֲטָאת לֹא מִהֲנִי, תִּנָּא דְּאִם אָמַר זֹו, מִהֲנִי:

ו

פרק

פרק ו - משנה א

{א} אִי נִמְי בּוֹלַד טְרֵפָה וְאֵלִיָּבִיָּה דְּרַבִּי אֶלִיעֶזֶר דְּאָמַר בְּסוּף פְּרָקִין לֹא יִקְרַב. רִשְׁ"י: {ב} דְּאֵלוּ בְּשִׁנֵי עֲדִים הָיָה נֶאֱסָר אֶפְלוּ לְהַדְיוּט. תּוֹסְפּוֹת. וְעִין תּוֹסְפּוֹת יוֹם טוֹב: {ג} וְיוֹצֵא דָּפֶן. אֶפְלוּ לְרַבִּי שְׁמַעוֹן דְּמִשְׁנָה ב' פְּרָק ח' דְּבִכּוּרוֹת כּוֹ', מוֹדָה בְּקִדְשִׁים, דְּגַמַר לִידָה לִידָה מִבְּכּוֹר. מַה הָתָם פְּטוֹר רְחִם, אֶף כָּאֵן פְּטוֹר רְחִם. גְּמָרָא:

פרק ו - משנה ב

[ד] ואף על פי שכתבתי במשנה ה' פרק ו' דיבמות דקדם שנתגיירה לא הוי זונה מן התורה, פרשו תוספות, דהקא מיירי שזנתה כבר, והיא דלא זנתה הצרכו לגזר: **[ה]** וכן. אחכמים קאי. ובפסקא שבגמרא לא גרסינן וכן:

פרק ו - משנה ג

[ו] פרוש, מטעם בררה. ויש לתמה, דהא קימא לן דבדאורייתא אין בררה. ועוד, דאם כן בכל אסור המערב בהתיר נסמוך אבררה ונשקל כשעור האסור ואידך לשרי כו'. ואומר מורי הרמ"ר, כלל גדול בדין זה, דודאי כל דבר שהכר האסור מתחלה ואחר כך נתערב בהתיר, לא סמכינן אבררה, כיון שתערבתו היה באסור, אבל הני תערבתו בהתיר, כי האסור לא היה מבקר קדם תערבתו, ולאחר התערבת נולד האסור, אז סמכינן אבררה. תוספות: **[ז]** ולא דוקא. דהוא הדין בפחות: **[ח]** אתנו כלב. הילך טלה זה ותליון כלבתך אצלי. רש"י: **[ט]** ולדותיהן. דמחיר ואתנו. רש"י:

פרק ו - משנה ד

[י] פרוש, ולוקח המעות מאותן אחרים והו חליו אצלו. גמרא. ועין תוספות יום טוב:

פרק ו - משנה ה

[יא] וכן וולד נוגחת, היא וולדה נגחו. וכן נעבדת ומקצה, דניחא ליה בגפוחה. הרמב"ם: **[יב]** מתרים. רב תני עלה, ורבי אליעזר אוסר. גמרא: **[יג]** וקשה, דבהדיא אמרינן בפרק אלו טרפות דאף בלהדיוט פליגי, וזיל בתר טעמא. והא דפליגי לגבוה, להודיעך כחו דרבנן. תוספות. ועין

תוספות יום טוב: [יד] אלא מאוירא קא רבי. פרש רש"י וְלָד בְּמַעֲי בְּהֵמָה
אינו אָדוּק בְּגוּפָה אֶלָּא תְּלוּי בְּאֵוִיר וּמַעֲצָמוּ הוּא נוֹצֵר וְגַדְל וְהוּלָד. לִישָׁנָא
אֲחֵרִינָא מְאֵוִירָא קֵא רְבִי, לְאַחַר שְׁנוּלָד הוּלָד וְגַדְל, הֶלְפָד עָקֵר גְּדוּלוֹ אִינוּ
מֵאִמוּ: [טו] וְלֹא דְמֵי לְנִרְבָּעָה כְּשֶׁהֵיטָה מְעַבְרַת דְּאִמְרִינָן הִיא וּוּלְדָה
נִרְבָּעָה, דְּוִדָּאֵי טְרָפוֹת שְׁהוּא תְּלוּי בְּחֵיטָת וּבְרִיאֵיט כִּינּוֹן שְׁאֵנוּ רוֹאִין הַוּלָד
חֵי וּבְרִיאֵי אִין לָנוּ לֹמֵר שְׁנִטְרָף הַוּלָד עִם אִמוּ, וְאִין לָנוּ לְפָסְלוּ בְּשִׁבִיל פְּסוּל
טְרָפוֹת. אָבֵל גְּבִי רְבִיעָה וּנְגִיחָה וְדָאֵי כְּיָרָד אִמוּ הוּא. וְעֵין תּוֹסְפוֹת יוֹם
טוֹב: [טז] וְנִתְעַכְּלוּ. הֶרְמֵבִ"ם:

ז

פרק

פרק ז - משנה א

[א] דְּכִי קִתְּנֵי אַעְקֵר זְבָחָא. וּמִשׁוּם הֵכִי לֹא תִנִּי וְלָד וּתְמוּרָה כְּדָאֵיטָא
בְּגִמְרָא: [ב] פְּרוּשׁ דְּטָמֵא כְּתִיב גַּם כֹּן בְּכָל הַקִּדְּשִׁים. שְׁנַאֲמַר כָּל אִישׁ אֲשֶׁר
יִקְרַב מִכָּל זֶרְעֵכֶם אֶל הַקִּדְּשִׁים אֲשֶׁר יִקְדִּישׁוּ וְגו' [ויקרא כב]. וְהִדָּר כְּתִיב
בְּשִׁלְמִים וְהִנְפֹּשׁ אֲשֶׁר תֹּאכַל בְּשֶׁר מִזֶּבַח הַשְּׁלָמִים וְטָמְאַתּוּ עָלָיו [שם ז].
וּפְגוּל וְנוֹתֵר צָרִיד לֹמֵר דִּילִיף לָהּ בְּגִזְרָה שְׁוֹה כְּמוֹ שְׁכַתְבַּת הַר"ב סוֹף פֶּרֶק
ד' דְּזָבָחִים: [ג] דְּכִינּוֹן דְּאֵיעֵבֵר לְפָנֵי פְּדִיוֹנָן קִדְּשֵׁי מִיַּד לְמֵאן דְּאִמַר רִישׁ
פֶּרֶק ה' בְּמַעֲי אִמּוֹן הֵם קִדְּשִׁים. וְאִפְלוּ לְמֵאן דְּאִמַר בְּהוּיָתָן וּבְשַׁעַת הוּיָתָן
אִמּוֹן חֲלִין, מִכָּל מְקוֹם תִּפְסִינָהוּ קִדְּשָׁה בְּשַׁעַת הוּיָתָן. תּוֹסְפוֹת: [ד] כְּלוּמַר
שְׂאִין בְּהוּ לְכַהֵן כְּלוּם כְּדִלְקָמוֹ:

פרק ז - משנה ב

[ה] וְלִשׁוֹן הֶרְמֵבִ"ם, עַל בְּעֵלֵי מוּמִין וּבְהֵמָה טְמֵאָה, וְרִשׁ"י כְּתַב, עַל
הָאֲבָנִים וְעַל הָעֵצִים. עֵין תּוֹסְפוֹת יוֹם טוֹב:

פרק ז - משנה ג

{ו} אין כו'. שְׁנַאֲמַר בְּבָכוֹר ^[ניקרא כז] לֹא יִקְדִישׁ אִישׁ אוֹתוֹ, שְׁלֹא יַעֲשֶׂנוּ עוֹלָה אוֹ שְׁלָמִים, וְהוּא הַדִּין לְשַׁאֲרֵי קִדְשֵׁי שְׂאִין מִשְׁנֵי אוֹתוֹ מִקְדָּשָׁה לְקִדְשָׁה, אֶחָד קִדְשֵׁי מִזְבֵּחַ וְאֶחָד קִדְשֵׁי בֵּדֶק הַבַּיִת. הֶרְמֵב"ס. וְאֵף עַל פִּי שְׂיֵשׁ לֹמֵר שְׁלֹא לָדוֹן קִדְשֵׁי בֵּדֶק הַבַּיִת מִנִּיהָ, יֵשׁ לֹמֵר דָּזוֹ אֵינָהּ אֶלָּא אֶסְמִכְתָּא. וְעֵינִ תּוֹסְפוֹת יוֹם טוֹב: **{ז}** הֶרְמֵב"ס. וּמִשְׁמַע דְּמַקְל לְחַמּוֹר מִשְׁנֵי. וְהֶרְאֲב"ד הַשִּׁיג דְּבִבְדֶק הַבַּיִת מִשְׁנֵי מְזָה לְזָה אֶפְלוּ מִחַמּוֹר לְקַל, וְכֵן פֶּרֶשׁ רִש"י, קִדְשֵׁי בֵּדֶק הַבַּיִת שֶׁהַקְדִּישׁ לְמִזְבֵּחַ לֹא עָשָׂה כְּלוּם כּו'. וְעֵינִ תּוֹסְפוֹת יוֹם טוֹב: **{ח}** טַעְמוֹ כְּדַמְסִיק בְּדַבּוֹר וּמַחְרִימִין. בְּשֵׁם הֶרְמֵב"ס. וְזָה לְשׁוֹן הַתּוֹסְפוֹת, מִשּׁוּם דְּקִדְשֵׁי מִזְבֵּחַ יֵשׁ עֲלֵיהֶן שֵׁם הַבְּעָלִים לְפָדוֹתָן כְּשֶׁהוּמָמוּ, אֲבָל בְּקִדְשֵׁי בֵּדֶק הַבַּיִת שֶׁהַקְדִּישׁוֹן אֵין לְבַעָלִים עֲלֵיהֶן יוֹתֵר מִשְׁאֵר אָדָם: **{ט}** כְּדִי שְׂיִטַּל אֶת הָעוֹר. רִש"י. וְהַתּוֹסְפוֹת כְּתִבּוּ, כִּמָּה אָדָם רוֹצֵה לְתוֹן בְּשׂוֹר זֶה לְעוֹלָה וְאֵף עַל פִּי שְׂאִינוֹ חֵיב: **{י}** וּכְפָרוֹשׁ רִש"י בַּמִּשְׁנָה, וְלֹא לְמִידָק הָא קִדְשֵׁי בֵּדֶק הַבַּיִת לֹא, דָּאִם כֹּן בְּמֵאֵי פְּלִיגֵי כּו', אֶלָּא דְּהוּא הַדִּין קִדְשֵׁי בֵּדֶק הַבַּיִת. וְעֵינִ תּוֹסְפוֹת יוֹם טוֹב:

פרק ז - משנה ד

{יא} יִקְבְּרוּ. הַנִּפְלִים. רִש"י: **{יב}** וּפְטוֹר חַמּוֹר. וְרַמְיָנְהוּ הָאוֹרֵג מְלֵא הַסֵּיט מִשְׁעַר נִזִּיר בְּשֵׁק יִדְלַק הַשֵּׁק. וּמִשְׁנֵי כָּאן בְּשֵׁק כָּאן בְּשַׁעַר. פֶּרֶשׁ רִש"י בְּשֵׁק אֵי אֶמְרַת יִקְבְּרֵ אֶתִי אֵינֶשׁ וּמַתְּהִי מִנִּיהָ הוּאֵיל וְאֵינוֹ כָּלָה עַד לְאַחַר זְמַן. וּמַתְּנִיתִין בְּשַׁעַר עֲצָמוֹ שְׁלֹא נֶאֱרַג, וְאֵידי וְאֵידי בְּטָהוֹר אוֹ טָמֵא:

פרק ז - משנה ה

{יג} שְׁחַכְמִים חוֹלְקִים עָלָיו. וְעֵינִ תּוֹסְפוֹת יוֹם טוֹב: **{יד}** דֵּישׁ אִם לְמַקְרָא. וְלִמָּאן דְּאָמַר יֵשׁ אִם לְמַסְרַת יֵשׁ דְּרִשׁוֹת אַחֲרוֹת בְּמַסְכַּת שַׁבַּת דִּף כ"ה:

פרק ז - משנה ו

[טו] וימהאי טעמא נמי בשר קדש וכן המנחה שנטמאו או נפסלו או נותרו כו'. ועין תוספות יום טוב: **[טז]** רש"י. ולפום ריהטא כתב כן. דהא רבנן סבירא להו במשנה ד', דחלין שנשחטו בעזרה בקבורה. אבל בריש פרק ו' דכרתות כתב דאף על גב דבקבורה האי הוי כזבח פסול. ועין שם: **[יז]** **יקבר**. והכי נמי פליג בחטאת העוף. ובתורת פהנים דריש מפי קדש הם, הם בשרפה ולא חטאת העוף ואשם תלוי בשרפה. תוספות: **[יח]** אבל בנקברין אף על גב דאיכא נמי למיחש להכי, מכל מקום אי אפשר לשרפן, דאפרן אסור בהנאה. והואיל והנשרפין אפרן מתר אתי למתהני מניה, ואי אפשר לומר שאפר אלו יקבר, לפי שאין ביד כל אדם לחלק בין אפר לאפר איזהו בקבורה ואיזהו בשרפה, ואתי למטעי. הלכך אמרו אותן שאפרן אסור יקברנו בעצמן. נראה לי: **[יט]** צריך עיון טעמא מאי. ואומר מורי הרמ"ר דנשרפין כיון שצוה הכתוב לשרפן אחר שעשה כאלו נעשית מצותו, ואין לך דבר שנעשית מצותו ומועלין בו, הכי נמי כיון שנעשית מצותו הלך אסוריה. אבל הנקברים דלא הטעין הכתוב לשרפן משוה אסוריהו לעולם. תוספות: **[כ]** וכיון דטעון גניזה אסור בהנאה. רש"י: **[כא]** אינו כו'. שאף על פי שהוא מחמיר בשרפתה. הרי הקל באפרן. שאפר הנקברים אסור. הרמב"ם: **[ט]** תימה, דלמאי נפקא מנה מתחשבין באפי נפשיהו כו'. אבל הרמב"ם כתב ומחשבין לה מה שראוי להם כו'. ולפיכך נראה לי להגיה בדברי הר"ב ונפדין בשוין והשאר לפי חשבון. ועוד יש לומר, דדעתו כדעת התוספות דהנפקא מנה שלא חשבין להו המדרון. ועין תוספות יום טוב: